

בטיחות במגרשים ובאולמות ספורט - דוח 32

דוח ביקורת מעקב אחר איכות תיקון הליקויים

תקציר מנהלים

בחודשים ינואר - פברואר 2013 בוצעה ביקורת מעקב לדוח בטיחות במגרשים ובאולמות ספורט אשר פורסם בדוח 32 לשנת 2008.

מטרת הביקורת היתה בדיקת איכות תיקון הליקויים עליהם מצביעה הביקורת בדוחותיה השונים, בשונה מביקורות מעקב קודמות, בהן נתקבל דיווח ממבוקרים בלבד.

היקף הביקורת כלל בדיקה אקראית של מספר מגרשי ואולמות ספורט שונים ברחבי העיר יחד עם מספר מנהלי מחלקות ובהם: מנהל מחלקת הספורט; מנהל מחלקת תחזוקת מבנים; ממונה בטיחות עירוני; עובדת מחלקת הספורט; מנהלי מתקני ספורט.

ראוי לציין כי ממצאי הביקורת שאותרו בביקורת זו, אינם מופיעים בדוח בטיחות במגרשים ובאולמות ספורט משנת 2008, אך יש בהם כדי להצביע על האופן בו מטופלים ממצאי דוח בטיחות במגרשים ובאולמות ספורט, על ידי העירייה.

עיקרי הממצאים

- מהביקורת עולה כי העירייה מבצעת את בדיקותיה בהתאם לתקן ישראלי 5515 - אך אין ברשות ממונה הבטיחות העירוני וברשות מחלקת הספורט התקן כך שאין ביכולתם לדעת מה נדרש.
- חלק מהאישורים של הבודק המוסמך, ניתנים בהתאם לדיווח גמר טיפול שמועבר אליהם על ידי איש אחזקה של העירייה ללא שבדקו את הליקוי בשנית.
- אין תכנית מוסדרת לבדיקה חודשית לאיתור ליקויי בטיחות בשטח בתי הספר ובמתקני הספורט פרט לבדיקת החובה השנתית (אב הבית, עב"ט, ועדות בטיחות).

- נמצאו ליקויי בטיחות מהותיים שבדיקה מוסדרת היתה מצביעה עליהם, כגון: עמוד טלפון הנוטה ליפול; כבל טלפון קרוע; שקעי חשמל שבורים וחשופים; גדרות קרועות עם חודים וכו'.

המלצות

1. יש לוודא קיום תקן ישראלי 5515 ולוודא יישומו הלכה למעשה בהתאם להנחיות העירייה כולל הגדרת מסגרות פיקוח, בקרה, אחריות ודיווח.
2. מוצע כדי למנוע הישנות מקרים דומים בעתיד, של הנפקת חלק מאישורי הבדק המוסמך שניתנו ללא בדיקה נוספת, לבדוק אם קיימים מקרים נוספים בהם ניתנו אישורי בודק מוסמך בעבר ללא שביקר במקום בודק מוסמך בשנית, כך שתחויב ביצוע בדיקה נוספת על ידו בה יבדוק ויאשר את אופן הטיפול והתיקון של הליקוי עליו הצביע.
3. מומלץ לבחון הנהגת מסגרת שיטתית תקופתית שתסדיר בדיקה תקופתית במתקנים ובמוסדות לשם איתור מפגעי בטיחות, תוך כדי הגדרת מסגרות של אחריות, פיקוח, בקרה ודיווח. כמו כן, מוצע לקבוע סוירים תקופתיים על ידי אב בית, עב"ט, נאמני בטיחות ולוודא הסרתם של מפגעים בטיחותיים.
4. מוצע למסד פעילות חשובה זו בנהלים מחייבים.

סיכום

ביקורת המעקב אחר טיב תיקון הליקויים הצביעה על ליקויים מהותיים שיש בהם להצביע על הצורך להסדיר את **הפיקוח והמעקב** תוך כדי הטלת אחריות ברורה על האופן שיש לפקח ולבקר תחום חשוב זה.

הביקורת מבקשת לציין כי מחלקת הספורט הובילה בדיקה מקיפה של כ-80 מתקני ספורט וטיפול בליקויים כולל החלפת 50 חישוקי סל, הורדת תופסני הרשת משערי כדורגל בעיר והחליפה עשרות סלי קומפלט באולמות הספורט בבתי הספר.

יחד עם זאת, הביקורת שבה וממליצה כי יש להסדיר את הפיקוח והמעקב אחר הטיפול בבטיחות מתקני הספורט באולמות ובמגרשי הספורט ברחבי העיר.

תגובת מנהל בטיחות וגהות בעבודה ובטיחות מוסדות חינוך:

1. קראתי בעיון את מכתבך "מעקב תיקון ליקויים..." הר"מ.
2. במכתבך הנ"ל מופיע במספר מקומות תיאור תפקיד: "ממונה בטיחות עירוני". למיטב ידיעתי אין תפקיד בהגדרה זו ברשות המקומית ובטח לא ברשותנו.
3. המינוי שהנני "מחזיק" הינו "מנהל בטיחות וגהות בעבודה ובטיחות במוס"ח".
4. אי לכך: אין זה מתפקידי לוודא, לפקח, ו/או לבדוק מתקני ספורט בחוצות הרשות ואיני מחויב להחזיק בתקן ישראלי 5515 כמוזכר במכתבך. (בתוך מוסדות החינוך הנני מבצע ביקורות בטיחות ע"פ חוזר מנכ"ל של משרד החינוך בלבד).

תגובת מנהל מחלקת הספורט:

- "להלן התייחסות של מחלקת הספורט לנקודות הנוגעות במתקני הספורט, העולות מדוח מעקב האיכות תיקון ליקויים במתקנים ובמגרשי ספורט:
1. **בעניין תקן 5515:** עובד מח' הספורט היה נוכח בבדיקות של יועץ הבטיחות ולווח אותו בכל מתקני הספורט, כאשר הוא מוודא שנעשית בדיקת עומסים בכל הסלים והטבעות. המלצתי היא שמספיק להסתמך על האישור הסופי של יועץ הבטיחות בו מופיע שהבדיקה נעשתה ע"פ תקן 5515. אותו יועץ מוכר בעשרות רשויות מקומיות ברחבי הארץ. במידה ויוחלט שצריך לעשות ביקורת מעמיקה ולהבין את התקן על בוריו יש צורך למנות גורם נוסף מקצועי שמתמחה בתחום הזה ולא עובד של מח' הספורט.
 2. **בעניין דווח ובקרה:** לאחר בדיקת יועץ הבטיחות - קונסטרוקטור בכל מתקני הספורט בעיר, עלה כי יש להחליף כמות גדולה מאד של חישוקי סל (כ - 50 חישוקים) מכיוון שיש היום בשוק חישוקי סל ללא לולאות שהן יותר בטיחותיות. מחלקת הספורט החלה בתהליך החלפה הדרגתי של כל החישוקים. **יתכן שתוך כדי עבודה כה מאומצת וקבלה הדרגתית של החישוקים מהחברה המספקת נשמט מקום אחד בו לא הוחלפו הטבעות.**¹ כאשר מדובר על טיפול בליקויים קלים למדנו מהביקורת שלך שלא מספיק להסתמך על דווח מעובד האחזקה אלא לתת הנחיה למנהלי המתקנים לצאת לשטח ולוודא שאכן בוצעו התיקונים עד האחרון שבהם.

¹ הדגשת הביקורת

3. בעניין בדיקה חוזרת של יועץ הבטיחות-קונסטרוקטור: יועץ הבטיחות –

קונסטרוקטור אכן הגיע לבדיקה חוזרת במקומות שמצא קריטיים. באם יידרש לבצע בדיקה חוזרת בכל ליקוי קטן כגדול כגון ריתוכים, החלפת טבעות לדגמים חדשים וכו' נדרש לתקציב גדול הרבה יותר והדבר מיותר לדעתי.

....

בנוסף, אני חושב שיש להתייחס בכובד ראש לנושא סלים במגרשי החוף לאחר שיצא סוף סוף בחודש האחרון תקן לסלים מאושר ע"י מכון התקנים."

דוח ביקורת המעקב

במסגרת ביקורת מעקב אחר איכות תיקון הליקויים מדוח בטיחות במגרשים ובאולמות ספורט שפורסם בדוח 32 לשנת 2008, ערכה הביקורת סיור אקראי במספר מגרשי ואולמות ספורט יחד עם מנהל מחלקת הספורט, עובדת המחלקה, מנהל מחלקת תחזוקת מבנים והממונה על הבטיחות בעירייה. כמו כן, הביקורת סקרה דוחות בדיקות בטיחות של הבודקים המקצועיים ואישורים שנתקבלו ולהלן הממצאים:

פירוט הממצאים

א. בי"ס גורדון - מגרש ספורט

1. צינור פלסטי מגן חשמל "3 בכניסה למגרש ספורט - הצינור בולט ועלול לגרום למעידה במגרש - יש להסיר.
2. חוסר בכיסוי שקע תומך לעמוד כדורעף - עם שליפת עמוד רשת הכדורעף, נותר הבור פתוח ומהווה סכנה לתלמידים המשחקים במגרש - יש לסגור.
3. קו טלפון עילי מנותק ומבוטל - לתיקון מיידי - טופל במהלך הביקורת.
4. עמוד קו טלפון נטוי והעומד ליפול לתוככי המגרש, אשר נתמך וחוזק בחוטי ברזל - ליקוי חמור - תוקן במהלך הביקורת.

ב. בי"ס גורדון - אולם ספורט

1. אין מכסה להארקת חשמל ליד השירותים בכניסה המערבית לאולם ספורט - יש להשלים.
2. כבל חשמל וצינור ניקוז מים מהקולר רופפים ולא מעוגנים לקיר - יש להצמיד.
3. מטפי כיבוי אש מותקנים בגובה ועלולים ליפול על תלמידים בעת פגיעת כדור בהם - יש להוריד ולקבוע במקום אחר.
4. שעון מטף כיבוי אש בסקלה אדומה - לא תקין - יש להחליף מטף - הוחלף במהלך הביקורת.
5. חסר מאחז יד במדרגות עלייה לבמה - יש להשלים על פי התקן.
6. שקע חשמל שבור ליד המאוורר בכניסה לאולם מצד ימין.

7. שקע חשמל חשוף מעל דלת יציאת חירום.
8. שקע חשמל חשוף ליד המאוורר בקצה האולם.
9. שקע חשמל חשוף מאחורי הסולם השבדי.
10. שתי שורות של מנורות פלורסנט בגג האולם לא דולקות.
11. מאחורי הסל קנט ברזל נופל מהקיר.
12. חסר מכסה לתעלת חשמל.
13. לחצן חשמל ליד מדרגות הכניסה לאולם אינו תקין.
14. לכלוך וזוהמה בשירותים ובקולר החיצוני לאולם הספורט.
15. נמצא פס מתכת של הארקה באורך של כ-5 מטרים בבניין הצפוני של בית הספר מחוץ לאדמה. במקום נראה לכאורה, כי נעשו עבודות בקווי מים ושבעטיין ככל הנראה, הוצאה ההארקה.

ג. בדיקת בטיחות בבי"ס גורדון

נבדקה חוות דעת הקונסטרוקטור שביצע את בדיקת אולם ספורט ונמצא:

1. מהבדיקה עולה כי תוקנו 4 ממצאים כפי שדרש הבדוק.
 2. ראוי לציין כי הבדיקה נעשתה ב-9/9/12, שעה בה הלימודים התקיימו באולם הספורט לאור השיפוץ הנרחב שהיה בבית הספר.
- יש להקפיד וליזמן הבדיקה כך שתמיד יהא אישור בודק מוסמך.

נבדקה חוות דעת הקונסטרוקטור שביצע את בדיקת מגרש הספורט ונמצא:

1. מהבדיקה עולה כי תוקנו כאמור, 4 ליקויים, כפי שדרש הבדוק.
- איכות התיקונים במגרש ובאולם הספורט - תקינה.

ממצאי הביקורת מצביעים כי לא נעשתה בדיקה למרחב בו נמצאים מתקני הספורט, ולראייה הליקויים כגון: צינור פלסטי מגן חשמל "3", אשר בולט בכניסה למגרש ספורט ועלולים למעוד; עמוד קו טלפון עילי נטוי עומד ליפול ומהווה סכנת חיים וכן, מטפי כיבוי אש מותקנים באולם הספורט בגובה, והארקת הבניין הצפוני של בית הספר אשר ככל הנראה, הוצאה - ולא ברור מי הוציא את ההארקה של בניין בית הספר.

ה. חטיבת ביניים בר לב - אולם ספורט

1. אולם הספורט, אולם המחול וחדר הג'ודו נמצאו מתוחזקים ברמה גבוהה.
2. ליד הסל על הקיר המערבי באולם הספורט נמצא שקע חשמל שביר – מומלץ להחליף לשקע משוריין או להגן עליו מפני פגיעת כדור.

תגובת מנהל מחלקת הספורט:

"שקע החשמל השבור תוקן."

ו. חטיבת ביניים בר לב - מגרש ספורט

1. בשני סלים החישוקים מחוברים עם שני ברגים הפוכים.
2. חודים רבים בגדר המקיפה את המגרש העלולים לפגוע במשתמשים במתקן.

ז. בי"ס גוונים (המר) - מגרש ספורט

1. מאחורי שני השערים ישנה רשת מתכת קשיחה (רשתות יהודה) קרועה.
 2. שני חישוקים לסל עם טבעות במקום מסילות.
- בבדיקת ביקורת המעקב נמצאו שני סלים עם טבעות ולא תעלות. הביקורת מצאה כי מחלקת הספורט קיבלה דיווח בעל פה מאיש האחזקה כי שתי טבעות הסל הוחלפו, אך בפועל בביקורת המעקב נמצא כי שתי טבעות הסל לא הוחלפו.
- עוד נמצא כי האישור שניתן בגין תיקון הליקוי, נמסר ללא בדיקת בודק מוסמך.

תגובת מנהל מחלקת הספורט:

"הוחלפו חישוקי הסלים לדגם חדש ללא תופסני רשת."

ח. בדיקת בטיחות מגרש ספורט בבי"ס גוונים (המר)

- נבדקה חוות דעת הקונסטרוקטור שביצע את בדיקת מגרש הספורט ונמצא: על פי ממצאי הבודק (הקונסטרוקטור) עלו 5 ממצאים במגרש ספורט זה. נמצא כאמור, כי הדיווח על החלפת טבעות הסל לא היה אמין. דווח על החלפה מלאה אך בפועל, לא הוחלפו שתי טבעות סל. כן נמצא, כי בבדיקות הבטיחות המבוצעות על ידי קונסטרוקטור נבדקים רק מתקני הספורט עצמם ולא נבדקו הגדרות (מרשתות יהודה) המקיפות את המגרש והמהוות כאמור, ליקוי בטיחותי.

מומלץ להנחות כי ייערכו ביקורות בטיחות גם במרחב מתקני הספורט כולל גדרות בפרט, כולל במרחב בתי הספר.

ט. בדיקת מגרש כדורגל עירוני ברח' ירמיהו (דשא סינטטי)

המגרש הוקם לפני כ-4 שנים במקום מגרש ישן שהיה במקום והיה עשוי מאספלט סדוק.
את המגרש מקיף יסוד בטון (צוקול) בצורת ר הפוכה, כך שהמצעים יושבים על יסוד הבטון. בנוסף, יסוד הבטון משמש כבסיס לגדר המקיפה את המגרש. הגדר עשויה מברזל מגולוון שצבוע בתנור.
במגרש זה לא נמצאו ליקויים.

י. בית ספר דמוקרטי - מגרש ספורט

1. יש סככה עם 4 עמודי בטון עגולים בהיקף גדול. מהסככה נראתה נזילת מים למגרש הגורמת להצפת המגרש עקב ליקוי בשיפועי המגרש.
2. גדר רשת המקיפה את המגרש נמצאה בצידה המזרחי, מאחורי שער הקט-רגל, עם קרעים וחודים.
3. טבעת סל אחת נמצאה ללא תעלות אלא עם טבעות ברזל.

תגובת מנהל מחלקת הספורט:

"הוחלף חישוב הסל לדגם חדש ללא תופסני רשת (אף שהחישוב שהיה קודם היה מדגם שאושר ע"י יועץ הבטיחות)."

4. נמצאו חודי ברזלים בולטים בחומת הבטון המקיפה את המגרש.
לדברי מנהל בית הספר, פנו מבית הספר מספר פעמים למוקד העירוני והודיעו על הצורך לחתוך את חודי הברזל שבחומת הבטון, אך בפועל זה לא נעשה - מוצע לפעול להסרתם.

5. נמצא מתקן עמודים לכדורעף בשולי המגרש, מקופל ונעול, כנדרש.

יא. תיכון הרצוג - מגרשי ספורט

1. במגרש המזרחי - שער הקט רגל המערבי עם ברזל שבור לא מקובע הרמטית לרצפה.

במגרש המערבי – את שער הקט רגל המזרחי צריך לרתך.

תגובת מנהל מחלקת הספורט:

"שער קט הרגל המערבי: הברזל השבור תוקן, השער עצמו הינו עם שרוול"

שניתן לפרק בעת הצורך מכיוון שכמידי שבוע מתקיימים במגרש משחקי ליגות לכדורסל. השיטה הזו אושרה ע"י יועץ הבטיחות- קונסטרוקטור. שער קט הרגל המזרחי נמצא תקין."

2. גדר פרוצה בין מגרש הספורט המערבי לאולם הספורט.

סיכום

מבדיקת אישורי הקונסטרוקטור למתקני הספורט עולה כי לא מבוצעת על ידו ביקורת חוזרת בפועל למעקב על תיקון **כל** הליקויים אותם הוא מצא בבדיקתו הראשונה, אלא הוא מבצע בדיקה חוזרת רק על הליקויים שנראים לו כברי בדיקה נוספת וכחשובים.

על אף זאת, הבודק ממציא אישורי תקינות למתקנים שהורה על תיקונים על אף, שלא בדק את התיקון בפועל, אלא מסתמך על דיווחים אותם הוא מקבל ממחלקת הספורט.

זאת ועוד, החברה שמבצעת את בדיקות הבטיחות ההנדסיות נדרשת על ידי העירייה לבצע את הבדיקות גם על פי תקן ישראלי 5515 ובפועל, אין ברשות ממונה הבטיחות העירוני וברשות מנהל מחלקת הספורט תקן 5515 ולא ניתן לדעת מה נדרש מהחברה המבצעת את בדיקות הבטיחות ההנדסיות, דבר המונע פיקוח ובקרה נאותים.

יש לוודא שדיווח תיקון הליקויים יינתן לאחר אישור וביקור בודק מוסמך בפועל, במקום.

בדיקת הביקורת העלתה כי במוסדות החינוך אין חובה למינני נאמני בטיחות אלא קיים בכול בי"ס עב"ט (עוזר לביטחון) האחראי בין היתר, גם על נושא הבטיחות ובגני הילדים האחריות הכוללת על ביטחון ובטיחות מוטלת על הגנת.

הביקורת ממליצה כי מנהל אגף החינוך יוודא יישום והטמעה של ביקורות בטיחות שוטפות שיבוצעו על ידי הממונים על הבטיחות בבתי הספר ובגני הילדים תוך דיווח לממונים במוסדות החינוך וכן לממונה הבטיחות העירוני.